

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

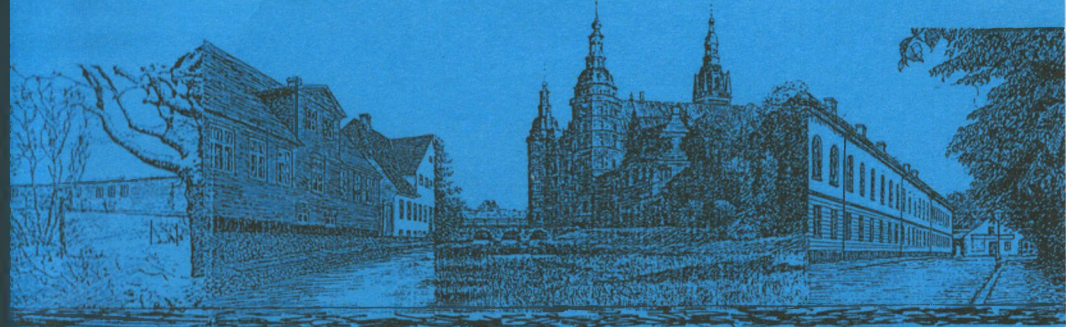
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LOKALHISTORISK FORENING

I

HILLERØD KOMMUNE

1996 - 4

LOKALHISTORISK FORENING i HILLERØD KOMMUNE

Bestyrelse

Formand: Margrethe Krogh Sørensen
Hestehavevej 13, 3400 Hillerød.
Tlf. 42 26 72 32

Næstformand: Asger Berg
S. Kierkegårdsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 46 89

Kasserer: Anton Mariegaard
Tjørnevang 4, 3400 Hillerød.
Tlf. 42 26 24 32
Gironr.: 704-4607

Sekretær: Eva Holm-Nielsen
S. Kierkegårdsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 46 89

Per Andersen
Skippermosen 19, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 83 89

Jørgen Berner
Åvang 78, 3400 Hillerød.
Tlf. 42 26 06 13

Lokalhistorisk Arkiv

Lisbet Schacht Hansen
Bakkegade 23, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 95 22

Medlemsblad

Redaktør: Anton Mariegaard
Adresse og tlf.: se ovenfor
Tekstbehandling m. m.: Inge Elsåe

Bladet udsendes fire gange årligt,
februar, maj, august og november.

Stof til bladet sendes til redaktøren
senest den 10. i udsendelsesmåneden.

Tryk

Grafisk Center, Hillerød

ISSN 0903-3505

Arrangementer !

Hvis krigen kom til Hillerød....

Hvordan var Hillerøds og Nordsjællands forsvarsmæssige situation omkring år 1900 - netop i de år, da spørgsmålet om landets forsvar og hovedstadens befæstning var af så stor politisk betydning? Dette emne tager lærer Vagn Roth op i et foredrag, og han belyser det bl.a. med videoptagelser og overheadplancher. Vagn Roth underviser bl.a. i lokalhistorie på VUC Midt i Hillerød, og derudover arbejder han på en lærebog i lokalhistorie, hvor Hillerød spiller en central rolle.

Foredraget foregår onsdag d. 22. januar 1997, kl. 19.15 på Hillerød Bibliotek. Medlemmer af Lokalhistorisk Forening har gratis adgang.

FORENINGEN STØTTES AF:

C.A. Andersen malerfirma - Dansk Lokalhistorisk Forening - Den Danske Bank - Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - FO Arbejdernes Fællesorganisations Byggeaktieselskab - Frederiksborg Amts Avis - Grafisk Center Hillerød - Helsingørsgadeforeningen - Hillerød Bibliotek - Hillerød Borgerstiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Hillerød Kommune - Hillerød Posten - Høvelst Electric - Lokalbanken - Nykredit - Reklamefotograf Henrik Knoblauch - Ristorante La Perla - Ullerød Brugsforening - Unidanmarkfonden.

Børneskolen ved Frederiksborg Højskole

af Elisabeth Ingleby

Efter en ualmindelig vellykket sammenkomst for gamle elever (og vi var virkelig gamle!), fra "Bettes Børneskole",¹ der blev nedlagt i 1937, blev de fremmødte opfordret til at afgive beretning om deres erindringer fra skolegangen.

Jeg håber, at mange ligesom jeg har følt sig inspireret af samværet med de gamle skolekammerater og synet af den gamle skole til at fremkomme med deres specielle minder.

Jeg vil starte med at berette om grundlaget for, at jeg blev optaget på netop den skole:

En ambitiøs bedstemor forærede mig, da jeg var mellem 4 og 5 år, en ABC med en farvestrålende hane udenpå. Denne hane havde den egenskab, at den om natten, mens alle sov, lagde - ikke æg - men 25-ører mellem bogens sider. Sligt fremmer jo læselysten, og snart kunne hanen ikke lære mig mere. Da samme bedstemoder endvidere forærede mig en splinterny cykel til min

Elever og lærere 1936(?). Bette Begtrup ses siddende 2. rk. helt t.v., bag hende Emilie Rasmussen og J.R. Hedegaard. Valborg Jensen ses i 3. rk. yderst t.h. Midt i billedet: Eline Begtrup, der ofte kom som "gæstelærer".

Den sammenkomst, der omtales først i artiklen, fandt sted i 1994, altså næsten 60 år efter, at Bettes Skole var lukket. Der mødte næsten 50 tidligere elever. I baggrunden skolebygningen, et træhus, der blev opstillet i 1898. Huset findes stadig - nu under r.a. r.2: "Nyrops Hus".

5 års fødselsdag, mente familien, at dette "fremmelige" barn var moden til at påbegynde skolegang. På grund af min unge alder kunne jeg ikke optages på den kommunale skole, der var Nyhuse skole. Denne skole havde min mor i sin tid frekventeret uden at høste gode minder deraf, så det havde aldrig været hendes mening, at jeg skulle anbringes der. Da hun imidlertid var en overbevist grundtvigianer - eller glad kristen, som hun yndede at betegne sig - og ofte besøgte frimenighedskirken ved Frederiksborg Højskole, optog hun forhandling med Bette om min optagelse i børneskolen på højskolens grund. Det er blevet fremført, at grunden til, at skolen måtte lukke efter Bettes død, skyldes manglende opbakning fra en grundtvigiansk forældrekreds. Som det ses, var min opbakning helt i orden! Når skolen kunne optage så ung en elev, skyldes det, at den havde en forløber for det, der i dag kaldes børnehaveklasse, hvor eleverne kunne gå i "hyttefad" til de var modne til at modtage mere avanceret undervisning.

Altså startede jeg min cykel, tog min "rumpedasker" på skulderen og begav mig ad en rute, som gamle Hillerødanere vil kunne følge. Vi starter midt på Trollesbro (i dag Roskildevej), ved Lokalstationen drejer vi ned ad stien langs Frederiksværkbanen og følger den indtil vi når stien over mosen, der udmunder i Løngangsgade. Ved Slikmutterers hus drejer vi ind i Grønnegade og følger den indtil Kirkegårdsvej (i dag Frejasvej). Endelig når vi Frederiksværksgade, som kunne føles lidt lang, men heldigvis havde min far en tante midtvejs mellem Kirkegårdsvej og højskolen, hvor jeg kunne bede og "få tanket op".

Min skolevej må have forekommet Bette temmelig lang, hvorfor hun havde aftalt med min mor, at jeg i meget dårligt vejr godt kunne blive hjemme - med det resultat, at intet vejr kunne afholde mig fra at begive mig ud på skolevejen, som jeg for øvrigt holdt meget af, thi hvad kan et barn ikke opleve på sådan en tur. Jeg mindes kun en enkelt gang jeg udeblev fra undervisningen. Det skyldtes, at jeg i Grønnegade mødte en knægt, der spurgte, hvor jeg agtede mig hen. Da jeg svarede, at jeg skulle i skole, så han medlidende på mig og spurgte, om jeg da ikke vidste, at det var fridag. Stillet heroverfor vendte jeg sagtmødt cyklen og begav mig på hjemvejen uvidende om det faktum, at det var *Nyhuse skole*, der holdt fri, antagelig på grund af, at det var valgdag!

Jeg vil aldrig glemme min første skoledag, da jeg svingede ind på højskolens grund og forbi den røde træbygning. Langs forsiden af skolen var der en veranda og oppe på dens balustrade stod der en lille forvokset fyr og så ned på mig med ordene: "Goda du lille, du bli'r nok stor engang". Det

kom til at slå til for mit vedkommende, men desværre ikke for hans, idet han var dværg. Ham blev jeg for øvrigt meget gode venner med senere, idet han optrådte som ridder, hvis nogen forgreb sig på mig. Han kunne ordne selv de største drenge med sin specielle teknik, der gik ud på at bøje hovedet, mase sig ind mellem benene på dem, vælte dem omkuld, hvorpå han anbragte sig på deres brystkasse og bearbejdede dem med sine små næver.

Skolens 1. klasse, der leddedes af Emilie,² var et sandt Eldorado for børn. Den var en hel lille verden for sig (med indgang gennem et vindue). Man spillede spil, broderede på pap og legede alt med et for os skjult pædagogisk formål.

Da jeg som sagt takket være Hane-bogen allerede var velbevandret udi læsekunsten, blev mit ophold i dette Paradis til min store skuffelse af kort varighed. Livets alvor skulle nu begynde i skolens 2. klasse hos Valborg³. Hun var en lille bestemt dame, som vi havde stor respekt for, hvorfor de ting, hun proppede ind i vore hoveder var en glimrende ballast til vor videre færd i systemet, som i øvrigt omfattede 4 klasser. Jeg mener, at det var i Valborgs klasse at man malede de smukke skjolde⁴. Desværre var jeg ikke længe nok til at få malet mit skjold.

På skoler, jeg siden hen har frekventeret, har jeg haft et differentieret syn på lærerne, altid gående på deres kvalifikationer, aldrig på deres udseende. På Bettes skole derimod fandt jeg lærerne så smukke, at jeg i min barnlige fantasi udstyrede dem med en ny identitet - fortrinsvis hentet fra de bibelske fortællinger. Emilie med sine smukke ansigtstræk og det mørke, bølgede hår skilt i midten, var således Maria Magdalene. Hedegaard⁵ med sine dejlige øjne og grå fuldskæg var en af profeterne - også al den stund, at jeg slugte hvert ord, der udgik fra hans mund. Smukke, unge Asta⁶ med det mørke hår og den sorte fløjlsstrøje var Rut. Når vi kom til Bette, forsvandt det bibelske. Med sine mejslede træk, sit sorte pagehår og sin stolte holdning, var hun i min fantasi - en indianerhøvding!

Den eneste, der beholdt sin jordiske gestalt, var Valborg, som jeg for øvrigt bevarede kontakten med i flere år efter skolegangen, idet hun ledede folkedansen på Nyhuse skole. På grund af de færdigheder, hun bragte mig, blev jeg på Statsskolen som mellemskoleelev anset for kvalificeret til at deltage i gymnasieelevernes folkedanseopvisning - og større lykke kan ingen vel nå!

Når jeg tænker tilbage på undervisningen i Bettes skole, mindes jeg ikke, at den blev afbrudt ustandselig af små dumme frikvarterer. Ved middagstid

derimod havde vi et langt forsvarligt frikvarter, hvor vi kunne spise og lege både på og udenfor højskolens grund, f.eks. i grusgraven på den anden side af vejen. Vi var ikke underkastet noget opsyn, idet det forventedes, at vi passede på hinanden. Da der således engang var en dreng, der faldt i teglværkets dam, var der straks en kammerat, der hjalp ham op igen!

I foråret 1936 må Bettes helbred allerede have været skrantende. Ikke desto mindre besluttede hun i samråd med forældrene, at 4 elever fra skolen skulle indstilles til Statsskolens mellemskoleprøve. Med stor energi gik Bette derefter i gang med at forberede disse 4 på de kommende prøvelser. Helt naturligt var ekstraundervisningen stærkt koncentreret om dansk. Da jeg som sagt, takket være Hane-bogen, var godt konsolideret deri, fandt Bette tid til at holde mig i ånde med andre ting. Jeg nåede således at snuse til både engelsk og tysk. Hvad jeg i øvrigt beskæftigede mig med husker jeg ikke klart, men da jeg i 4. mellem i matematik nåede til kunsten at uddrage kvadratrødder, sagde jeg undrende til mig selv: Dette her har jeg prøvet før. Det kan kun være Bette, der har ladet mig prøve også dette.

Til slut skal jeg påpege en sidegevinst, som vi elever fra Bettes skole fik, nemlig den, at vi ikke som vore jævnaldrende fik et kulturchok, da vore børn kom hjem og fortalte, at nu sagde de du og fornavn til lærerne i skolen!!

Endelig skal jeg minde om, hvor svært det var for elever fra Bettes skole at blive overflyttet til skoler med helt andre regler og normer. Selv mindes jeg kun i et enkelt tilfælde at have følt mig "miljøskadet". Årsagen var, at jeg fra Bettes skole var vant til, når vi skrev stil eller diktat at have en kammerat, der var mindre velbevandret i stavingens kunst på hver side af mig med det formål at hjælpe dem hermed. Under en terminsprøve på statsskolen, hvor min sidemand hviskende spurgte, hvorledes et bestemt ord stavedes, tøvede jeg således ikke med at oplyse ham herom. Det fik katastrofale følger for os begge!!

(Fodnoter ved A.M.)

1. *Begyndelsen til "Bettes Skole" synes at gå tilbage til højskolens første år: Dora Bülow, der havde været privatlærer for Johanne og Holger Begtrupps ældste børn, mens familien boede i Askov, flyttede med til Frederiksborg Højskole, da denne åbnedes i 1895, og her fortsatte hun undervisningen af de lærerbørn, der de følgende år voksede op på højskolen.*

Senere blev Begtrupps datter, Elisabeth, kaldet Bette leder af "Frederiksborg Højskoles Børneskole". Denne optog også børn udefra - fra Usseø og den øvrige del af Tjæreby sogn samt fra nabosognene. I 1930'erne havde skolen ikke færre end 65-70 elever.

2. *Emilie Rasmussen var lærer på højskolen 1917-25, og hun underviste tillige på børneskolen, hvor hun fortsatte de følgende år.*

3. Valborg Jensen var lærer på højskolen 1923-34, og gennem mange år tillige på børneskolen. Blev senere leder af Grethe Christiansens Børnehave i Nyhuse - jvf. artiklen om denne i forrige nummer af nærværende blad.

4. De ældre, dygtige elever fik lov til at male deres personlige "skjold", som kunne være en større eller mindre efterligning af de våbenskjolde, man kendte fra Frederiksborg-museet, og disse skjolde blev opsat på væggen i klasselokalerne.

5. Jens Rasmussen Hedegaard, lærer på højskolen 1901-25 og kunstmaler. Underviste i mange år på børneskolen, også efter 1925. v

6. Asta Jersin, senere gift Paulsen, der nu bor i Viborg, er barnebarn af Johanne og Holger Begtrup. Hun var i begyndelsen af 1930'erne fra tid til anden vikar på "Bettes Skole".

Lokalhistorisk Forenings ærespræmie 1996

Som tidligere var der igen i år indsendt mange forslag om bygninger m.v. til at modtage Lokalhistorisk Forenings præmie for et af de projekter, der i årets løb er gennemført til Hillerød kommunes forskønnelse.

Bistået af den meget kyndige byplanarkitekt, professor Vibeke Dalgas, Lunds Universitet, faldt valget i år på Hillerød Torv. Begrundelsen herfor fremgår af Vibeke Dalgas's nedenfor gengivne tale.

Bestyrelsen havde indbudt en række gæster til at overvære kåringsceremonien, der fandt sted den 14. september på Torvet. Her bød Margrethe Krogh Sørensen velkommen. Den fornemme bronzeplade, der skal erindre om prisbelønningen, og som vil blive opsat på et passende sted på Torvet, er sponsoreret af "Nykredit", og pladen blev af Allan Jacobsen, der repræsenterede "Nykredit", overgivet til formanden for Teknisk Udvalg Sven-Ove Larsen. Efter at denne havde takket for præmien til kommunen, redegjorde professor Sven-Ingvar Andersson for Torve-projektets udformning, og sluttelig samledes de indbudte gæster til en lille forfriskning.

Det var advokat Peter Scheibel, der indbød til denne, idet man samledes i hans kommende kontorer i Hotel København. Denne store bygning gennemgår som bekendt for tiden en omfattende renovering.

Hillerød er en meget speciel by - en SLOTSBY - hvis eksistens oprindelig skyldes at Frederiksborg Slot blev anlagt her med sine have- og parkanlæg og sindrige regulering af søer og kanaler. Hele den gamle bykerne knyttede sig til søen og slotsanlægget, og det gør den stadig.

Sammenlignet med mange andre af landets gamle købstæder er Hillerød en ung by. Den fik sine købstadsrettigheder omkring 1830 og sit første torv, der åbnede sig mod Slotssøen, efter en ildebrand i 1807. Det er her vi står i dag! På den øvre del af Torvet lå den gamle kirkegård, som ved nedlæggelsen i 1830 gjorde det muligt at udvide Torvet til den nuværende størrelse. Det tidligere rådhus, som vi kan se herfra, blev opført i 1888.

Ved udvidelsen af Torvet fremkom den ret store uregulære - men alligevel meget logiske plads - som er Hillerøds særlige kendetegn. Gaderne som munder ud i pladsens hjørner, det kraftige vindskæve fald, husene som kranser pladsens flade og den fornemme udsigt over vandet mod slottet, giver Torvet en egen dynamik!

Ser man på gamle fotos af Torvet, understregede brostensbelægningen den store flade og spændte fra hus til hus. I dag kan vi stadig opleve Torvet i sin helhed - heldigvis - selv om der har været mange forslag fremme til ændringer - ikke mindst i vores tid.

Allerede i 1937 var der forslag fra forvaltningen til en regulering af den voksende trafik og til en terrassering af Torvet. Det blev dog ikke gennemført.

I årene efter krigen, hvor Hillerød begyndte at vokse med rivende hast og hvor bilismen tiltog, øgedes også kravene til byens centerbetjening.

I centerplanen fra 1963 var hele den gamle bykerne omgivet af cirkulationsgader og store parkeringspladser i karréernes indre. Torvet var opdelt i terrasser med torvehandel eller parkering. Mod søen var Torvet og karréernes haver afskåret fra kontakten med vandet af den brede "Søvej".

Jeg husker, at jeg som ung byplanarkitekt fulgte konsulenternes arbejde med Centerplanen, og at jeg søgte at protestere mod de store indgreb allerede da. Det kunne ikke være rigtigt at en slotsby skulle afskæres fra sit slotslandskab!

Heller ikke Centerplanens forslag til omlægning af Torvet og etablering af "Søvejen" blev gennemført. Der var en vågnende kritik af de ambitiøse forventninger til de gamle bykerner.

Da jeg i 1966 fik min egen konsulenttegnestue valgte jeg - netop belært

af Centerplanen - en meget nænsom kurs i mange af de opgaver som tegnestuen stod for. Bl.a. i Ærøskøbing, Århus, Roskilde, Hjørring og Aakirkeby m.fl. I 1975 fik jeg lov til at udarbejde Bykerneplanen 1975-90 for Hillerød Kommune. Helsingørsgade og Slotsgade blev foreslået som gågader, og Torvet skulle igen være én stor sammenhængende plads fra hus til hus og primært forbeholdt fodgængere.

Centerplanens "Søvej" var nu ændret til en attraktiv "Søsti" og Torvet ført helt ned til vandet.

Mange af bykerneplanens intentioner er nu blevet gennemført og den senere Kommuneplan 1989-2001 byggede videre på ideerne fra denne. I Kommuneplanen forelå en ny skitse til Torvet med parkering på den øvre del og nye belægninger, beplantning osv. Men den store flade var fortsat fastholdt. Dele af dette projekt er blevet gennemført på det øvre Torv. Men på den nederste del af Torvet har vi stadig den fine brolægning og nu det smukke nye anlæg, der fører torvefladen helt ned til Slotssøen igen.

Med hele denne lange redegørelse for Torvets omskiftelige historie og mærkelige modstandskraft mod tidernes forsøg på indgreb, håber jeg alle forstår, at der er vægtige grunde til at glæde sig over projektet i dag og til at tildele anlægget Hillerød Lokalhistoriske Forenings ærespris 1996.

Dette torv har livskraft i sig.

Bag projektets udformning står prof. em. landskabsarkitekt Sven-Ingvar Andersson og landskabsarkitekt Henrik Pøhlsgaard, som er til stede her i dag. Også de teknikere og politikere som har bidraget til projektets gennemførelse fortjener at fremhæves.

Jeg håber arkitekterne selv vil fortælle os lidt om, hvordan de har fundet frem til det meget enkle og smukke anlæg vi ser omkring os: Fladen, belægningerne, granitmurene som danner overgang til Søstien, trapperne, den lille terrasse, beplantning, belysning m.m.

Motiveringen for at tildele anlægget æresprisen 1996 skal jeg kort sammenfatte i fem punkter:

1. Den store vindskæve flade er respekteret og ført helt ned til søen.
2. Brolægningen går fra hus til hus så hele fladen hænger sammen.
3. Udsigten mod søen og slottet er sikret med Torvets skrå vægge som rammer om "billedet".
4. Søstien og Torvet er forbundet på en enkel og elegant måde. Stien vil senere kunne fortsættes bag Helsingørsgade.
5. Sidst og ikke mindst - Torv, vandflade og Slot glider sammen til en meget smuk helhed. Slotsbyen er stadig SLOTSBY.

Mansa-slægten og Hillerød

Johan Ludvig Mansa (1740-1820), der udvandrede fra Sydtyskland til Danmark i 1762, er stamfader til en slægt, der har gjort sig kendt, for ikke at sige berømt, på flere fagområder. Det drejer sig om mænd, hvis indsats inden for videnskab, kunst, teknik og havebrug vandt anerkendelse såvel i Danmark som uden for vort lands grænser.

Stamfader Mansa var uddannet som gartner, og han blev senere benævnt "havekunstner". Han virkede i den periode, da de regelmæssige franske haveanlæg var på retur til fordel for de såkaldte engelske haver - først som gartner på godset Fuglsang (Falster), hvis park delvis er anlagt af ham. Derefter som gartner og forvalter på Marienlyst Slot (Helsingør). Fra 1794 til 1799 var han slotsgartner ved Frederiksborg Slot, og derefter havde han i nogle år samme stilling ved Fredensborg Slot.

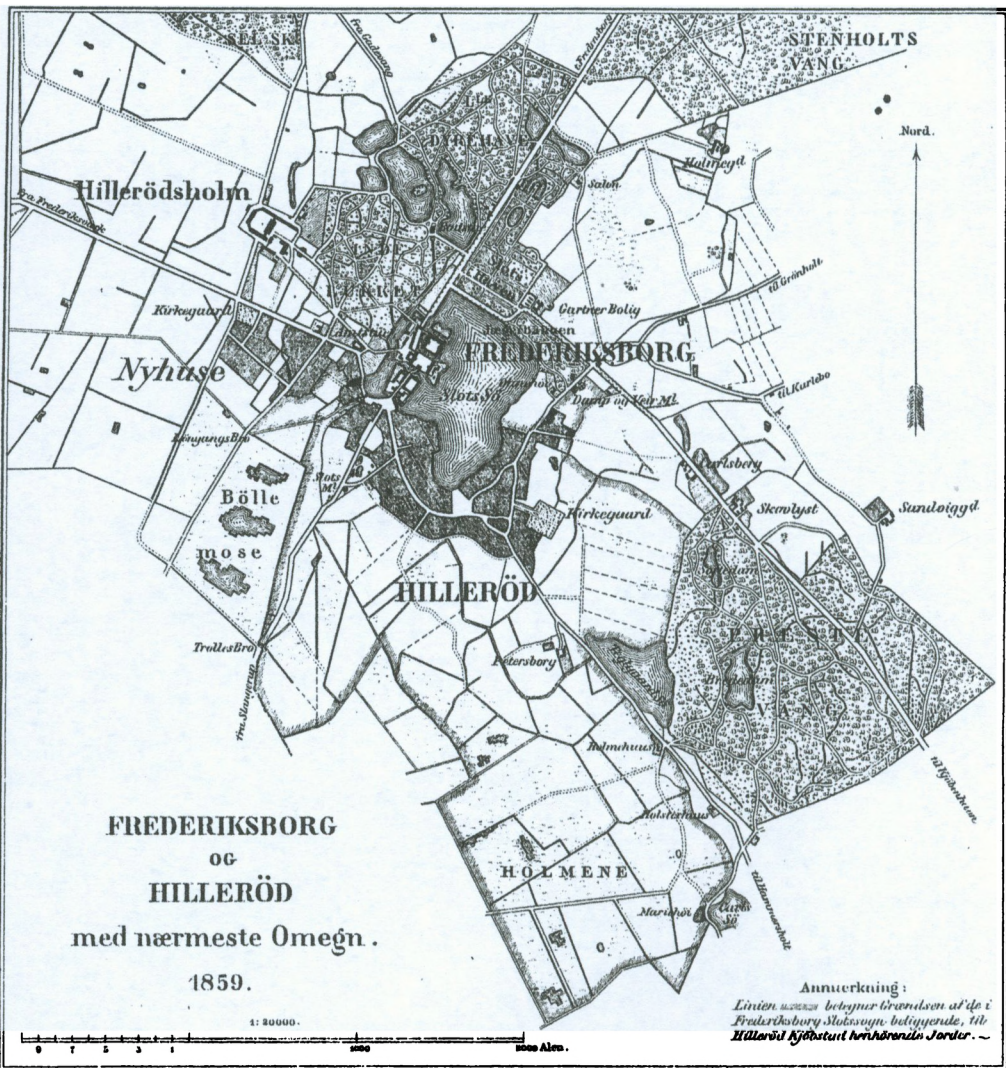
Den foretagsomme mands indsats ved Frederiksborg Slots haveanlæg er kort omtalt i "Hillerødbogen" (1948), så her skal kun erindres om, at det var Mansa, der fik oprettet en planteskole for frugttræer og alm. træer i slotshaven, og at han - trods sin store sympati for den nye landskabelige engelske havestil - netop her ved Frederiksborg Slot tog et meget vidtgående hensyn til de franske anlæg.

Gennem sine bøger og artikler i fagblade øvede slotsgartneren også en betydelig indflydelse på havebrug i landet som helhed - ja måske tillige i udlandet, idet flere af hans afhandlinger også udkom på tysk og fransk - endda i flere oplag.

Mest berømt er muligvis Mansas "Hauge-Katekismus", en havebog, der belønnes af Det kongelige Landhusholdningsselskab. Som et kuriosum kan det nævnes, at selskabet tilføjede et anhang om "Kaffe-Drikningens Skadelighed". Om denne tilføjelse til bogen fik nogen betydning for folkesundheden i landet, er nok vanskelig at efterspore.

I den periode slotsgartner Mansa boede i Hillerød, blev sønnen Jacob Henrik født - i 1797, altså for næsten 200 år siden. Blev han ikke husket så længe i Hillerød som faderen, har han til gengæld markeret sig stærkere i landet som helhed.

Jacob Henrik Mansa nåede langt frem i en militær karriere, men blev afskediget fra "armeen", da denne i 1842 blev stærkt reduceret. Den slesvigske krig, der begyndte få år senere, førte ham dog tilbage til militærvæsenet. Han havde nemlig ved sin ansættelse på Det kongelige

En Kop af den Sæd. H. H. H.

Efter Generalstabsens Opmaaling.

J. H. H. H. H. H.

Stentrykkeri gjort sig bemærket som litograf, da han (fra 1837) begyndte at tegne landkort.

Litografien, der er "opfundet" i Tjekkiet i 1797 - altså tilfældigvis det år, Jacob Henrik Mansa blev født - er en trykmetode, der var i brug før den nutidige bogtrykteknik. Ved hjælp af en speciel kalksten kan man overføre tegninger og skrift, der er afsat i en fed trykfarve, fra den slebne kalksten til papir.

For Danmarks vedkommende var udgangsmaterialet til fremstilling af landkort på Mansas tid alene de gamle matrikulsopmålinger i størrelsesforholdet 1:4000. Hertil kom i hans sidste år som kartograf de opmålingskort, der blev tegnet på Videnskabernes Selskabs foranledning. Det første af disse er fra 1762, og det er i øvrigt omtalt i Lokalhistorisk Forenings medlemsblad nr. 1993-1.

I private hjem ser man af og til et af Videnskabernes Selskabs kortblade ophængt i glas og ramme som vægdekoration. De er fremstillet som kobberstik og er både smukke og dekorative. Men sammenlignet med de landkort, Mansa tegnede i samme tidsperiode, er de kartografiske enkeltheder, som kan læses på selskabets kort, meget sparsomme.

Det kan ikke udelukkes, at nogen af nutidens ældre mennesker i deres skoletid kan have siddet og set på Mansas "Skolekort over Danmark". Det udkom i 1878 som vægkort, og det blev, takket være sin fortræffelighed, brugt i mange skoleklasser over hele landet gennem flere generationer.

Men det er unægtelig mere sandsynligt, at man her i Hillerød bedre kender Mansas kort over Frederiksborg og Hillerød. Det er tegnet i 1859 og det viser på flere måder hans specielle evner.

Selv om kortet er tegnet i en relativ lille målestok, kan alle de anførte navne og signaturer meget let læses. Bemærk også på den her viste gengivelse af kortet, at alle datidens gader og veje er medtaget, selv de mindste gyder som f.eks. Byskriverstræde, den lille gadestump, der fandtes nær det nuværende Fisketorvet.

Også den smalle sti, der hed Bag om Haverne, er med på det gamle bykort. Denne sti forløb lige udenfor de haver, der hørte til husene ved Slotsgade og Torvet - altså omtrent hvor man i dag har Hostrupsvej og Nordstensvej. Stien hed senere Bag Haverne, og i dag har vi navnet Bag Haver, omend den korte strækning, der bærer dette navn, ikke har særlig nær tilknytning til det forløb, Bag om Haverne havde på Mansas tid.

Anton Mariegaard

Hillerød-kalenderen 1997

Hillerød-kalenderen udkommer i år for 10. gang.

Lokalhistorisk Forening udgav i 1987, med støtte fra adskillige Hillerød-firmaer, en kalender med gamle billeder fra "Hillerød-Billeder", som fortæller en historie om vores by. Nogle knytter sig til et jubilæum, andre til årstiden/månedene og andre er mere tilfældige, må man sige. Det er blot billeder, der fortæller en historie fra byen.

1997-kalenderen har mange interessante billeder, f.eks. majbilledet, der forestiller en skolekøvtur fra Frederiksborg lærde skole (nu Frederiksborg Gymnasium) fra 1896 - altså for hundrede år siden. Dengang havde Frederiksborg lærde skole også mindre elever. De mindste drenge (der var ingen piger) går forrest lige efter musikken. Så langt frem som i 1950'erne foregik skolekøvture i samlet flok til stationen, hvorfra køvturen kunne gå til Gilleleje eller lign.

Omkring århundredskiftet var det meget almindeligt, hvis man havde lidt på kistebunden, at lade sig fotografere f.eks. på den årlige sommerudflugt, der gik så langt væk som til Badstuen, (juni-billedet), Nødebo Kro eller Skovlyst. Eller billedet blev taget foran ens hus (juli-billedet). Sjovt er det også at iagttage, at familien, der bor til leje på 1. sal har fået lov til at komme med på billedet.

Gamle billeder fra selve byen (september-billedet) er også altid sjove. Man ser her Søndre Jernbanevej i svinget ved CF-kasernen og Mørks skole. Vejen er hverken asfalteret eller brolagt. Der er vejtræer på begge sider af vejen og i baggrunden ses de huse, der måtte rives ned for at give plads for Hostrupshus (Det lille strøg).

Desværre er det ofte vanskeligt at skaffe billeder fra Hillerøds landsogne. Denne kalender har dog 2 billeder. Det ene af arbejderne på Hammersholt Teglværk (februar-billedet) det andet et familie billede foran gården i Nr. Herlev (december-billedet). Også her er tjenestepigen med. Januar-billedet er fra Marie Pedersens vaskeri i Kannikegade, et billede, der minder om det hårde slid, datidens kvinder måtte præstere for at få rent tøj.

Forsidebilledet er som tidligere år Frederiksborg Slot. I 1997-kalenderen er meget smukt vinterbillede med masser af sne på Slotssøen fra vinteren 1996.

Kalenderen koster som sidste år 74,50 kr. og kan købes på Hillerød Bibliotek, Bakkegade og hos byens boghandlere. En oplagt gave til alle, der bor eller har boet i vores by.

Margrethe Krogh Sørensen

Hillerød-julekort

Foruden Hillerød-kalenderen har Lokalhistorisk Forening også i år salg af julekort med gamle Hillerød-motiver (ca.1910). Kortene er pakket i poser med 4 dobbeltkort og tilhørende kuverter, og prisen er som de foregående år kr. 24,00 pr. pakke.

Kortene kan købes på Hillerød Bibliotek og hos byens boghandlere.

Nyt læseapparat på biblioteket

I mange år har bibliotekets personale ønsket sig et læseapparat til aviser, kirkebøger m.v. Da det er en dyr anskaffelse, har det været temmelig svært at få det igennem, men det er nu lykkedes.

Et læseapparat kan bruges til at gennemse gamle aviser for en bestemt oplysning/begivenhed, men det er i sagens natur en langsommelig affære. Bedst er det, hvis man kender måned/dag for begivenheden. I dette tilfælde er det let at finde frem til det, man ønsker og så tage et print af artiklen.

Biblioteket abonnerer på Frederiksborg Amts Avis, som haves fra 1975, desuden på Politiken og Weekendavisen, som haves fra 1995. Ligesom ved bøger kan årgange af mikrofilmmede aviser skaffes til låns enten fra Centralbiblioteket i Helsingør eller fra Statsbiblioteket. Dvs. man kan få de fleste danske aviser til gennemsyn.

Udover avislæsning kan apparatet bruges af slægtsforskere og andre, der søger oplysninger i kirkebøger og folketællingslister. Til disse kræves en anden linse og de er noget sværere at læse, så man skal have god tid (bestil evt. tid i forvejen) til disse studier. Dels er det en tidsbesparelse for den enkelte bruger, når man kan bruge arkivalierne lokalt. Dels er det mere skånsomt overfor de originale arkivalier. Hillerød Bibliotek har kirkebøger fra de fleste af Hillerød Kommunes Kirkesogne og folketællingslister frem til 1890. Det vil med tiden være muligt at supplere med andre værker.

Man kan få nærmere oplysning om læseapparatet og brugen af det i Lokalhistorisk Arkiv på Hillerød Bibliotek eller ved henvendelse til voksenuddlån.

Margrethe Krogh Sørensen

Register

Med nærværende nummer afsluttes 10. årgang af Lokalhistorisk Forenings medlemsblad. I den forbindelse har vi fundet det hensigtsmæssigt at udarbejde en oversigt over de artikler, der har været bragt. Mødereferater og helt korte indlæg m.v. samt boganmeldelser er ikke registreret ud fra det synspunkt, at sådanne meddelelser almindeligvis kun har midlertidig interesse.

Artikler, der er skrevet af samme forfatter, er anført i kronologisk rækkefølge under forfatternavnet, idet f.eks. 86-1 betyder år 1986, blad nr.1.

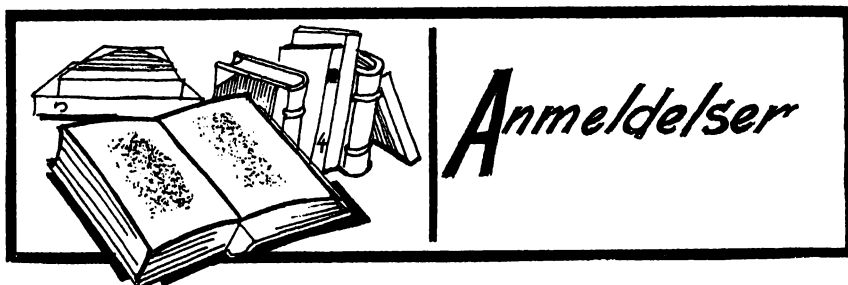
Da vi ligger inde med en del blade fra perioden 1989-96, kan enkeltnumre af disse erhverves ved henvendelse til bladets redaktør (tlf. 42 26 24 32). Ved tilsendelsen vedlægges et indbetalingskort lydende på 5 kr. pr. blad og portobeløbet.

Berg, Asger: S.P. Arnø - en Hillerød-poet.	86-2, 87-1
En Hillerød-sang fra 1908.	89-2
Urmagerens sangbog.	89-4
Batzkes Bagside.	90-2
Freerslev Højskole.	90-3
Hillerød Luftværn.	91-1
Årets hus 1991 (Hjulmandens Hus).	91-3
Snurreegen.	91-3
Gårde- og husnavne i Hillerød.	92-3 93-3
Hartvig Frisch og Hillerød.	92-4
Knud Pontoppidan og Hillerød.	94-3
Lokalhistorisk Forening bliver 10 år.	96-1
Folkemødet på Fruebjerg i 1877.	96-3
Beyer, Flemming: Registrering af gravminder.	91-4
Bjerre, Svend Erik: Vi ses på Fruebjerg.	96-2
Blåkilde, Ole Ruth: Myter og sandhed i mundtlig tradition, mere om Ruth-slægten og spillemændene.	91-1
Christensen, Birgit og Eva Holm-Nielsen: "En mild, en ædel Høitidsdag". Om grevinde Danners fødselsdage på Frederiksborg.	93-2
Christensen, Peter: Om kirker og kirkegårde i Hillerød.	95-3
Om præstegårde i Hillerød.	96-1
Om posthuse og postmestre i Hillerød.	96-2
To slotspræster.	96-2

Dalgas, Vibeke: Årets hus 1988 (Den Hanson'ske gård).	89-1
Årets hus 1990 (Landbobanken).	90-2
Årets hus 1992 (Skomagergården).	92-3
Årets hus 1993 (Støberihallen).	93-4
Årets hus 1994 ("Smedens hus" i Alsønderup).	94-4
Årets hus 1995 (Ældreboligerne i Grønnegade).	95-4
Lokalhistorisk Forenings ærespræmie 1996 (Torvet i Hillerød).	96-4
Hansen, A.: Fra det gamle Nyhuse.	88-1
Hansen, Helmer: Ejendom uden port.	89-1
Hansen, Lisbet Schacht: Ejendomsregistreringsgruppen. "Solbakken", et skolehjems historie, fortalt af Gudrun Thorvildsen.	90-4 96-1
Hansted, Birgit Svane: Kong Christian stod ved højen mast .. og han grundlagde Frederiksborg gymnasium.	88-2
Holm, Ivan: En samler fortæller.	92-4
Holm-Nielsen, Eva: Høyer Olsens Boghandel 150 år. Hillerød Borgerstiftelse. Kgl. konto. Garderforeningens faneindvielse. Hillerøds gamle værtshuse. Fransk vask og strygning. Pinsesnit anno 1919. Dilettant i 1930'erne. Dencher-klumpens far. Drengeliv i 1920'erne - fortalt af Helmer Hansen. Jeg kommer fra et hjem med fjernsyn, fortalt af Connie Vest Mikkelsen. Om Ole Ingemann, kirkesanger og skolelærer i Nr. Herlev. Om slotsforvalter G.S. Gylich og hans liv på Frederiksborg. Min barndoms jul i Hillerød & fortalt af Connie Vest Mikkelsen. "Mit bedste øje". Hverdagsliv i Hillerød under besættelsen. M. Mørks Skole oplevet i kælderhøjde - fortalt af Ruth Mikkelsen.	89-3 90-4 91-2 91-2 91-4 92-4 93-1 93-1 93-3 93-4 94-2 94-3 94-3 94-3 94-4 95-1 95-2 95-3

Holm-Nielsen, Eva:	Kongelige formælinger på Frederiksborg. Fra asyl til moderne børnehave, Grethe Christiansens Børnehave fylder 100 år.	95-4 96-3
Hørlyck, Søren:	Fløjstangen på Hillerød Rådhus.	96-2
Ingleby, Elisabeth:	Amtskontoret omfattede efter min an- sættelse 11 personer 5 afsnit fra nr. Ferieture i besættelsestiden. Børneskolen ved Frederiksborg Højskole.	94-1 96-3 96-4
Jørgensen, Svend:	Maj- og novembermarkederne i 1920'erne. En lille solstråleberetning med relationer og stænk af alvor (om Andreas Jørgensen).	87-2 89-2
Kjeldgaard-Pedersen, Jørgen:	Erindringer fra besættelsestiden.	96-2
Madsen, L. Peter:	80-års jubilæum (Frederiksborg Amts Garderforening).	90-3
Mariegaard, Anton:	Ullerød-kunstmalere. Frederiksborg Højskoles Friskole. Kristian Kongstad og Hillerød. Gadenavne i Hillerød. 11 oversigter fra nr. En nordsjællandsk spillemandsslægt. Jul på Frederiksborg Højskole omkring 1910, efter Eva Kempes erindringer. Frederiksborg Husholdningsskole. Niels Skovgaard og Hillerød. Ullerød, udskiftningen af landsbyen Ullerøds jorder. Koleraen i Hillerød i 1853. Veje og stier i Hillerød. 92-4, Et kort over Nordsjælland. Flygtninge på Grundtvigs Højskole. Ved Frederiksborg Højskoles indvielse. Statshusmandsbrugene på Hillerødsholm. Mansa-slægten og Hillerød.	89-2 89-3 89-4 90-1 90-3 90-4 91-1 91-2 92-2 92-3 93-1 93-1 93-3 95-4 96-1 96-4
Nielsen, Preben:	Bruhns købmandsgård.	87-2
Olsen, Henry:	Byskriverstræde. Om "Lille Jensen". Nordsten.	86-2 88-1 90-1, 90-2
Olsen, N.P.:	En motorvogn i Hillerød.	86-2
Petersen, Flemming Rune:	Da Rheumatismus-kjæderne kom til Hillerød.	86-1

Petersen, Flemming Rune: Teglgårdssøens historie.	92-2
Rasmussen, Ove: Træk af Skomagergårdens historie.	91-3
Rosendahl, Bent: Nyhuse, det gamle Nyhuse - det nye Hillerød.	92-1
Ryssel, Inger: Livet i Hjulmandens Hus.	91-4
Vendeltoft, O.P.: Historien om Hillerød-mønterne.	88-2
Verstege, Bjørn: Boghandel i 150 år (Toftes boghandel). Drengene, en illegal bladgruppe under be- sættelsen.	89-2 90-1
Østrup, Inga: Livet på Lokalstationen.	93-4, 94-1

*Børge Kofoed Thomsen: Træk af Favrhølm og Trollesmindes historie. 48 sider
- i format A4. Distribueres af Hillerød Erhvervsråd.*

Forvalter B. Kofoed Thomsens hæfte giver først et historisk rids af de gamle gårdes historie, der jo rækker mange hundrede år tilbage i historien. Herefter følger med større og større grundighed en redegørelse for gårdens og jordens anvendelse, deres ejendoms- og driftsforhold, deres overgang til forsøgsgårde og hyningernes historie. Fra de sidste 35 år - forvalter Kofoed Thomsen blev selv ansat som overforvalter på Favrhølm i 1961 - fortæller hæftet med mange eksempler og fine detaljer om arbejds- og boligforhold, om dagliglivet for de ansatte og for landbrugsleverne, om staldforhold, markbrug, kvægforsøg m.v. Her føler man sig i høj grad i selskab med en sagkyndig foredragsholder, der har et førstehåndskendskab til sagen. Man kunne have ønsket sig, at gengivelsen af fotografierne var lidt bedre, og at korrekturlæsningen havde været lidt grundigere, men alt i alt er hæftet et solidt og kyndigt bidrag til lokalhistorien.

A. B.

Erik Madsen: Lønsgård - en kongelig nordsjællandsk fæstegårds historie gennem 300 år, 58 s. - 1996.

Beretningen om Lønsgård i Harløse tager sin begyndelse i 1682, det år, man i Tjæreby sogn foretog det store markopmålingsarbejde til den såkaldte Christian V.s Matrikel af 1688.

På dette tidspunkt sad Hans Madsen som fæster på gården, og han boede her til 1697. Som næsten al anden bondejord i Nordsjælland tilhørte Harløse by kongen, og også de fire følgende beboere på Lønsgård var kongelige fæstere.

Efter udskiftningen i 1787 blev 9 af Harløse bys gårde udflyttet, og kun 5 blev tilbage i landsbyen. Blandt de udflyttede ejendomme var Lønsgård, og fire år senere blev fæstebonden Peder Albretsen ejer af gården.

I de følgende 200 år var Lønsgård i privateje - 16 ejere indtil 1970, og de familier og medhjælpere, der levede på gården, kan bl.a. følges ved hjælp af folketællingslisterne, idet den første egentlige tælling fandt sted i 1787.

Ved tilkøb af jord - fra flere af byens andre gårde - blev Lønsgård ret hurtigt den største ejendom i Harløse. Flere af dens ejere havde ikke landbrug som hovederhverv. Blandt disse var den i Hillerød kendte brændevinsbrænder Mads Emil Marcussen, som havde Lønsgård 1856-85, og som i 1877 flyttede sit brænderi hertil fra Hillerød.

Det var Marcussen, der (1872) lod den statelige hovedbygning, med tilhørende park, opføre. Ligeledes kom der nu flere avlsbygninger og medarbejderboliger. Brænderivirksomheden fortsattes helt frem til 1910.

Den sidste private ejer af Lønsgård var proprietær A.B.C. Chabot, som havde den 160 ha store bedrift fra 1947 til 1970. Dette år kom Lønsgård igen under kronen/staten. Den blev købt af landbrugsministeriet, som her fører kontrol med, at det certificerede frø og sædekorn holder den garanterede og lovbestemte kvalitet. I nogle få år havde tillige Statens Veterinære Seruminstitut til huse på Lønsgård.

Bogens forfatter, dr. agro. Erik Madsen, der var direktør for det omfattende foretagende på Lønsgård indtil for få år siden, har lagt et meget stort og fortjenstfuldt arbejde i at samle, hvad de historiske kilder kan fortælle om den store gård i Harløse.

Selvsagt giver bogen langt flere oplysninger, end de i denne korte anmeldelse berørte. "Lønsgårds historie" er ikke i boghandelen, men den kan bl.a. lånes på Lokalhistorisk Arkiv, Hillerød Bibliotek.

A. M.

Anton Mariegaard: Fra Bogskab til Informationscenter. Hillerød Bibliotek 1896-1996. 38 sider, kr.40.00 (købes på Biblioteket). Kan afhentes gratis af foreningens medlemmer.

På 100-årsdagen den 11. september 1996 fik Hillerød Bibliotek jubilæumsskriftet "Fra Bogskab til Informationscenter" som fødselsdagsgave fra Lokalhistorisk Forening. Det nydelige og veltilrettelagte hæfte, forfattet af Anton Mariegaard, fortæller på 38 sider oplagt og oplysende om bibliotekets utrolige udvikling og historie - en historie, der på mange måder afspejler århundredets voldsomme samfundsudvikling. Som titlen viser, er det, der startede med en privat borgers bogsamling, nu på vej til at blive Hillerød-borgernes fælles springbræt til informationsteknologiens vidunderverden.

Med virkelig velvalgte og morsomme fotografier og med solide detailoplysninger fokuseres der i de syv kapitler på starten i 1896 med "frøken Julies" bogsamling, de mange år på den gamle skole på Nordre Banevej, flytningen til Bakkegade i 1963 og udviklingen i filialnettet og personaleforholdene. Der er både blik for det lokalhistoriske perspektiv og det generelt bibliotekshistoriske. Og der ristes velfortjente runer over enkeltpersoner, der har gjort en stor indsats for biblioteket, som fx. Peter Petersen, Anders Uhrskov og Astrid Hoffmeyer. En bog af denne størrelse og natur kan ikke ventes at rippe op i alle de kriser og kampe, der har været undervejs i institutionens lange udviklingshistorie, men meget antydes alligevel - ofte i få velvalgte ord. I det hele taget er bogen velskrevet - letlæst og samtidig mættet med pålidelige oplysninger.

Både i indledningen, skrevet af Lilian Christiansen, formand for Hillerød Kommunes fritids- og kulturudvalg, og i stadsbibliotekar Sys Sigurds afsluttende fremtidsvision peges der på behovet for et nyt hovedbibliotek. Lad os håbe, at første kapitel i en kommende jubilæumsbog om Hillerød Bibliotek i det 21. århundrede vil handle om "det nye bibliotek". Og så kan det jo være, at fortsættelsen ikke bliver en jubilæumsbog, men en CD-ROM?

A. B.

Niels Richter-Friis (red.): Folk og minder i Nordsjælland, 50 s., 1996 - kr. 100,00.

Det kendte hefte, hvis oprindelse går helt tilbage til 1941, da det hed "Jul i Nordsjælland", er de seneste 20 år blevet udgivet af Niels Richter-Friis, Dansk Bladforlag, Nødebo, og han har ved valget af billeder og "alt det tekniske": Papir, sats, repro og tryk, givet det store hefte en standard, som forekommer en at være helt i top.

De 9 artikler, man finder i år, bringer læsren til så at sige alle egne af landsdelen. Anne-Mari Steimle skriver om Rudolph Tegner, og hendes indlæg har

undertitlen "fragmenter af en kunstnerskæbne". Tegner var, som mange vil vide, uhyre produktiv, og takket være sin far og svigerfar var han særdeles velsitueret, men i hele sin levetid var der kun ganske få, som anerkendte hans værker. Først de seneste år begynder flere og flere at få øje på hans særprægede kunst.

I Godfred Hartmanns "Nordsjællands ulyksaligheder" sammenlignes de indtryk, nutidens turist i Nordsjælland får, med hvad man kunne opleve, da forfatteren for 25 år siden skrev "Nordsjællandsrejsen". Det er en sammenligning, der ikke falder ud til fordel for vor tid, og den ellers så venlige mand kan godt være bidsk i sin dom. Om iskageboden "Under Kronen" i Fredensborg hedder det: "I skandaløs ublufærdighed overgås den kun af sin bástante kollega "Pølsevognen" på Torvet i Hillerød. Hvad har de dog tænkt på deroppe".

Søren Widding har i sin artikel nogle interessante overvejelser om den indflydelse, dronning Juliane Marie (Frederik V.s 2. gemalinde) havde på landets styre i de 12 år, der gik efter Struenses fald (1772) til Frederik VI. overtog magten efter den sindssyge Christian VII.

Om den "kongesten", der i 1974 blev rejst nær Esrom sø i Fredensborg til ære for Frederik IX., fortæller Elith Truelsen, at selve stenen er en såkaldt vandreblok, der for ca. 15.000 år siden af isen blev ført fra Norge til Nordsjælland, nærmere betegnet Gadevang. Her lå den i mange år under kørebanen på Gadevangsvej nær det sted, hvor denne vej på en bro føres over Isterødvejen. Nogle vil huske den "pukkel", vejen havde, før man i 1972 flyttede den store sten. Det skete i forbindelse med anlæggelsen af motortrafikvejen, og stenen blev opstillet i Elith Truelsen's have. Han skænkede kolossen til den komité, der stod for rejsningen af æresstenen for Frederik IX., og den 16 t tunge blok kom på denne måde til at opleve endnu en kort vandring.

Erik Wielandt, der nu er 91 år, skriver om "Hillerød i de gode gamle dage 1912-15", og han fortæller bl.a. om sin skolegang på Marie Mørks Skole, om fasaneriet ved Egelund og om "vildanderiet" i Følstrup Dam. Dette sidste blev indrettet af skovvæsenet, som nedgravede pæle med små træhuse ude i søen, så vildænderne kunne ruge i fred for rævene. Wielandt fremdrager også minder om den hektiske tid omkring udbruddet af 1. verdenskrig, herunder om det berømte kongemøde i Malmø i december 1914. I forbindelse med de tre nordiske kongers "uofficielle" forhandlinger fremkom der en sang, der blev noget af en landeplage. Iflg. sangen skrev den svenske konge:

*Kære Brødre mød mig i Malmø,
nu er det Tusind Aar,
siden sidst vi mødtes i Malmø,
kære, hvor Tiden gaar.
Tag til Takke,
mød i Frakke
tre høje Konger paa Rad.*

Der er både underholdende og oplysende læsning i "Folk og minder". Hvad bladets øvrige artikler handler om, skal ikke afsløres her. Måske får man svaret i en af pakkerne under juletræet.

A. M.

Holger Christiansen: Gadevang, en skovbys historie 1768-1996, 42 s., 1996 - kr. 80,00.

Heftet er udgivet af Dansk Bladforlag, Nødebo, ved Niels Richter-Friis, og det kan, hvad den tekniske og billedmæssige kvalitet angår, fuldt og helt sammenlignes med Richter-Friis's kendte årlige publikation "Folk og minder i Nordsjælland".

Illustrationsmaterialet omfatter mange ældre og interessante fotografier og postkort, der på fortrinlig måde er med til at fastholde billedet af "det gamle Gadevang", dvs. af den relativt korte periode mellem "hestestutteritiden" og den nutidige parcelhustid.

Hermed tænkes på de få årtier, da landbrug var Gadevangs bærende erhverv. Her var kun små landbrugsbedrifter, men der var så mange af dem, at der i den sidste del af landbrugsperioden var basis for en del småbutikker (købmænd, brødudsalg, m.v.) i Gadevang.

Forfatteren, der har oplevet denne tid, fortæller både om dagliglivet på landet, menneskene på parcelistbrugene og om de skiftende ejere af butikkerne, og han krydrer sin fremstilling med velvillige skildringer af nogle af stedets originaler.

I et af afsnittene læser man, at der i mellemkrigsårene fandtes tre pensionater i Gadevang, hver med plads til 6-8 gæster. Det er den nye tid, der begynder at vise sig: Byboerne ønsker at holde ferie i landlige omgivelser nær den store Gribskov. Ret snart begynder denne type at blive helårsbeboere i den idylliske landsby.

Enhver, der har interesse for lokalhistorie, glæder sig over, at Holger Christiansen med sit indgående kendskab til sin hjemegn har givet sig tid til at samle, dels hvad han selv husker, dels hvad han i arkiver har kunnet opspore om Gadevang.

Hans beretninger vil blive læst med interesse, især af de nutidige gadevængere - som de kalder sig.

A. M.

FULL-SERVICE
- fra idé til færdig tryk

BROCHURER
KATALOGER
ÅRSBERETNINGER
PLAKATER
TIDSSKRIFTER
BØGER

Vi har:

Tegnestue - Fotosats

*Diskette-konvertering
samt scanning af billeder*

*Reproduktion af 4-farve
og sort/hvid*

*Trykning på store og små
offsetmaskiner
samt efterbehandling*